

Leeswijzer bij Bestuursmodellen Passend Onderwijs VO

DEEL C BESTUURSMODELLEN

Inleiding

De hierna gepresenteerde bestuursmodellen zijn onderdeel van de handreiking 'Bestuurlijke aspecten Passend Onderwijs' die bestaat uit:

- A. Stappenplan;
- B. Transitieproces;
- C. Bestuursmodellen;
- D. Financiën (apart uitgewerkt).

Voor alle samenwerkingsverbanden VO geldt dat de besturen cluster 3 en cluster 4 toetreden tot het samenwerkingsverband Passend Onderwijs en dat er een nieuwe taakstelling komt door passend onderwijs met nieuwe budgetverantwoordelijkheden. Maar er zijn ook belangrijke verschillen tussen de samenwerkingsverbanden.

Globaal kunnen verschillen in de huidige situatie als volgt worden geduid:

- a. Het huidig samenwerkingsverband VO behoudt dezelfde regio en heeft al een rechtspersoon. In dat geval geldt:
  - Huidige samenwerking stopt per 1 augustus 2013;
  - Ontbinding rechtspersoon niet nodig, wel integrale statutenwijziging per 1 november 2012 door uitbreiding met cluster 3 en 4 en andere taakstelling.
- b. Het huidig samenwerkingsverband VO behoudt dezelfde regio maar heeft geen rechtspersoon. In dat geval geldt:
  - Huidige overeenkomst stop zetten per 1 augustus 2013 of eerder;
  - Nieuwe rechtspersoon oprichten per 1 augustus 2012.
- c. Het huidig samenwerkingsverband VO valt niet samen met de nieuwe regio, waarbij meerdere samenwerkingsverbanden zijn betrokken. In dat geval geldt:
  - Huidige rechtspersoon ontbinden of overeenkomst stop zetten per 1 augustus 2013;
  - Nieuwe rechtspersoon oprichten per 1 november 2012 of;
  - Een van de huidige rechtspersonen gebruiken en via integrale statutenwijziging geschikt maken voor het nieuwe samenwerkingsverband.

Statutenwijziging en samenloop 2 verbanden

Bij een statutenwijziging is tijdelijk sprake van samenloop van twee samenwerkingsverbanden; het samenwerkingsverband VO blijft nog bestaan tot 1 augustus 2013. Vanaf 1 november 2012 nemen ook de VSO-besturen deel aan het nieuwe samenwerkingsverband. In de bestuursmodellen is een overgangsartikel opgenomen, waarbij de VSO-besturen gedurende het schooljaar 2012/2013 alleen meebeslissen over het nieuw op te stellen ondersteuningsplan en alle aangelegenheden die daarop betrekking hebben (de VO-besturen zijn verantwoordelijk voor het laatste schooljaar van het oude VO-samenwerkingsverband).

Dit overgangsartikel vervalt vanaf 1 augustus 2013.

Het overgangsartikel is niet aan de orde indien gekozen wordt voor de oprichting van een nieuwe rechtspersoon. Het huidige samenwerkingsverband VO blijft in dat geval bestaan tot 1 augustus 2013 en dient dan te worden ontbonden conform de huidige statuten van die rechtspersoon.

Mobiliteitsakkoord en ambulante begeleiding

In het gesloten mobiliteitsakkoord tussen de VO-raad en de vakbonden zijn diverse werkgelegenheidsafspraken gemaakt om de personele gevolgen van de bezuinigingen op te vangen. Eén van de afspraken betreft de herbestedingsverplichting van de ambulante begeleidingsmiddelen die per 1 augustus 2014 naar de samenwerkingsverbanden gaan (nadat hierop door het Rijk 57% is bezuinigd bij de VSO-besturen).

In het schooljaar 2014/2015 zijn de samenwerkingsverbanden verplicht om de ab-middelen nog verplicht her te besteden bij het WEC-schoolbestuur dat de ambulante begeleiding verzorgde. Deze herbestedingsverplichting wordt verminderd of komt te vervallen, indien en naar mate het samenwerkingsverband en/of de deelnemende schoolbesturen het personeel (bijvoorbeeld met een tijdelijk dienstverband voor 1 jaar) heeft/hebben overgenomen. Na het schooljaar 2014/2015 geldt de herbestedingsverplichting niet meer.

De Minister heeft deze afspraak tussen sociale partners overgenomen in het wetsvoorstel (door middel van een 2^e nota van wijziging); de afspraak krijgt daarmee het karakter van een bekostigingsvoorwaarde voor de nieuwe samenwerkingsverbanden.

De bestuursmodellen maken het mogelijk om ook een eventuele werkgeversfunctie bij het samenwerkingsverband in te vullen. Het personeel dat in dienst treedt bij het samenwerkingsverband behoudt de onderwijsrechtspositie (cao-VO, ABP etc.).

Vorm volgt inhoud

Inhoudelijke keuzes

Volgens het principe 'vorm volgt inhoud' zijn de inhoudelijke keuzes van het samenwerkingsverband richtinggevend voor de wijze waarop de bestuurlijke vormgeving plaatsvindt. Een samenwerkingsverband dat zich beperkt tot de wettelijke taken en zoveel mogelijk bevoegdheden bij de deelnemende schoolbesturen legt, zal geen behoefte hebben aan een zware bestuurlijke constructie. Een samenwerkingsverband met veel ondersteuningsspecialisten die de scholen ondersteunen in de vorm van een expertisecentrum, zal meer behoefte hebben aan een stevige bestuurlijke constructie waarin bijvoorbeeld de werkgeversfunctie van het personeel goed is geregeld.

Ook het vraagstuk van de verdeling van de zorgmiddelen heeft gevolgen voor de wijze waarop het samenwerkingsverband juridisch wordt ingericht. Indien gekozen wordt voor een verdeling van de ondersteuningsmiddelen naar de schoolbesturen volgens het principe 'de vervuiler betaalt' stelt dit weer andere eisen aan de bestuurlijke inrichting; de focus ligt dan meer op decentraal dan centraal. Een samenwerkingsverband dat kiest voor het zgn. expertisemodel en beschikt over bovenschoolse ondersteuningsfunctionarissen die de scholen ondersteunen, kan ervoor kiezen om deze ondersteuning in de vorm van een coöperatie beschikbaar te stellen; scholen kunnen ervoor kiezen om deze ondersteuning zelf in te kopen en sluiten hiervoor een aparte dienstverleningsovereenkomst (vraaggerichte sturing, de ondersteuningsmiddelen gaan eerst naar de school). Alle aangesloten schoolbesturen zijn lid van die coöperatie en alleen schoolbesturen die hiervoor kiezen kunnen bepaalde dienstverleningspakketten tegen betaling afnemen van de coöperatie. Uiteraard kan een expertisecentrum ook bij een stichting worden ingericht. Specifiek voor de coöperatie is echter dat de aangesloten schoolbesturen hun wettelijke aansprakelijkheid kunnen uitsluiten: coöperatie met U.A. (Uitgesloten Aansprakelijkheid).

De bestuursmodellen die u hierbij aantreft houden rekenen met deze variëteit. Elk samenwerkingsverband dient een rechtspersoon te hebben waarbij de schoolbesturen zijn aangesloten. We komen daarmee tot 3 mogelijke modellen:

- Vereniging
- Stichting
- Coöperatieve vereniging.

Wanneer is welke rechtspersoon geschikt of passend?

Vereniging	<ul style="list-style-type: none"> - Indien het aantal aangesloten schoolbesturen meer bedraagt dan ca. 15 (als het aantal te groot wordt om effectief als bestuur van het SWV te kunnen vergaderen). - Alle schoolbesturen zijn aangesloten via het lidmaatschap van de vereniging. De algemene (leden)vergadering keurt het ondersteuningsplan en begroting goed. Uit de AV wordt het bestuur gekozen. AV is interne toezichthouder. Bestuur benoemt directie SWV.
Stichting	<ul style="list-style-type: none"> - Indien het aantal aangesloten schoolbesturen niet meer dan ca. 15 bedraagt. - Er is maar 1 bestuurslaag waar elk schoolbestuur is vertegenwoordigd.

Coöperatieve vereniging	<ul style="list-style-type: none"> - Indien wordt overwogen om een expertisecentrum bij het samenwerkingsverband in te richten waarbij op zakelijke basis diensten worden verricht aan de aangesloten scholen. - Alle schoolbesturen zijn aangesloten bij de coöperatie en dus gezamenlijk eigenaar hiervan (via algemene (leden)vergadering). Uit de AV wordt het bestuur van de coöperatie gevormd. - Schoolbesturen die dat wensen kunnen diensten afnemen van de coöperatie tegen betaling. - De relatie tussen een lid (als klant) en de coöperatie wordt in een aparte deelnemersovereenkomst geregeld. - De coöperatie kan in de statuten de aansprakelijkheid van de leden uitsluiten: coöperatie U.A. (Uitgesloten Aansprakelijkheid). - Vanwege geïnvesteerd kapitaal door leden in de coöperatie kunnen aan nieuwe leden en/of aan uittreeders voorwaarden worden gesteld.
-------------------------	---

Scheiding van bestuur en toezicht

Het wetsvoorstel Passend Onderwijs verklaart de wettelijke bepalingen die gaan over Goed Bestuur, en dan met name de scheiding van bestuur en intern toezicht, van overeenkomstige toepassing op de samenwerkingsverbanden. De WVO geeft de mogelijkheid om deze functies organiek of functioneel te scheiden. Dit levert de volgende mogelijkheden op:

- Bestuur/directiemodel;
- Raad van Beheermodel;
- Raad van Toezichtmodel.

Toelichting:

Het bestuur/directiemodel is een vorm van functionele scheiding. Het bestuur neemt de rol op zich van intern toezichthoudend orgaan. De meeste bestuursbevoegdheden worden gemandateerd of gedelegeerd aan de directie van het samenwerkingsverband. Het bestuur keurt de begroting, het ondersteuningsplan, het jaarverslag etc. goed en bewaakt de koers van het samenwerkingsverband (doelen/bedoelde resultaten).

Het bestuur ontwikkelt samen met de directie het toezichtkader en stelt zich vervolgens op als toezichthouder door de resultaten te monitoren. De directie is verantwoordelijk voor de uitvoering ervan, in overleg met de schooldirecteuren en heeft daarin een vooraf bepaalde handelingsruimte. Het bestuur kan in geval van mandaat besluiten van de directie eventueel herroepen genomen c.q. corrigeren. In geval van delegatie kan het bestuur genomen besluiten van de directie niet meer terugdraaien.

Het Raad van Beheermodel is ook een vorm van functionele scheiding. In dat geval is sprake van een uitvoerend bestuur(der) en een toezichthoudend deel van het bestuur. Het uitvoerend bestuur wordt ook wel als Dagelijks Bestuur aangeduid en het toezichthoudend bestuur als Algemeen Bestuur. DB en AB vormen samen het bestuur van het samenwerkingsverband en zijn naar buiten toe ook één bestuurlijke eenheid. Naar binnen toe zijn de taken en bevoegdheden echter verdeeld doordat het AB toezicht houdt op de uitoefening van de taken die aan het DB zijn toebedeeld. Er kan sprake zijn van een directeur van het samenwerkingsverband die tevens optreedt als uitvoerend bestuurder, dus een DB dat uit 1 persoon bestaat. De schoolbesturen nemen dan de taak op zich van AB. Het AB benoemt ook het DB en het DB legt verantwoording af aan het AB over het gevoerde beleid. Een variant is dat een of enkele personen uit de deelnemende schoolbesturen samen het DB vormen al dan niet samen met de directie van het samenwerkingsverband. Het Raad van Beheermodel wordt ook wel een one tier (eenlaags) model genoemd, omdat er sprake is van 1 bestuurlijk orgaan waar binnen de taken zijn verdeeld.

Het Raad van Toezichtmodel is een vorm van organieke scheiding. In dat geval is sprake van twee gescheiden organen die elk hun eigen, afgebakende bevoegdheden hebben. Om die reden wordt dit ook wel een two tier model genoemd (twee lagen). De Raad van Toezicht kan bestaan uit:

- a. een afvaardiging van de aangesloten schoolbesturen;
- b. een Raad die op basis van kwaliteitsprofielen 'van buiten' worden aangetrokken;
- c. een Raad bestaande uit leden van de Raad van Toezicht van de aangesloten schoolbesturen.

Bij variant a. zijn de bestuurlijke bevoegdheden neergelegd bij een bezoldigde bestuurder van het samenwerkingsverband. De Raad van Toezicht benoemt deze bestuurder (dit kunnen ook meerdere personen zijn, vaak aangeduid als College van Bestuur). Bij variant b. en c. nemen de aangesloten schoolbesturen plaats in het bestuur van de rechtspersoon en is de Raad van Toezicht extern ingevuld.

Schema van enkele voor- en nadelen van de bestuursmodellen:

Bestuur/directiemodel	Voordelen	Nadelen
	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid schoolbesturen - Bestuur blijft eindverantwoordelijk - Flexibel in vrijheidsgraden voor directie via mandaat 	<ul style="list-style-type: none"> - Groter risico op meebesturen - Vergt meer vergaderdiscipline om rolvast gedrag te vertonen
Raad van Beheermodel	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid schoolbesturen - Bestuur blijft eindverantwoordelijk - Positioneert directeur formeel als bestuurder 	<ul style="list-style-type: none"> - Groter risico op meebesturen - Niet altijd transparant doordat DB meebeslist binnen bestuur
Raad van Toezichtmodel (variant a)	<ul style="list-style-type: none"> - Bevoegdheden scherp afgebakend door 2 organen (transparant) - Professioneel bestuur(der) 	<ul style="list-style-type: none"> - Psychologische afstand voor schoolbesturen (onvoldoende eigenaarsgevoel) - Geen mogelijkheid voor ingrijpen, stelt hoge eisen aan toezichtkader

Negen mogelijke modellen

Op basis van:

- De keuzes uit 3 rechtspersonen (vereniging, stichting en coöperatieve vereniging)
- De 3 mogelijkheden om bestuur en toezicht te scheiden

zijn in totaal dus 9 modellen mogelijk. Alle 9 modellen treft u hierbij aan.

Schematisch ziet dit er als volgt uit:

	Vereniging	Stichting	Coöperatieve vereniging
Bestuur-directiemodel	X	X	X
Raad van Beheermodel	X	X	X
Raad van Toezichtmodel	X	X	X

Directievoering samenwerkingsverband

Veel VO-samenwerkingsverbanden kennen op dit moment nog een coördinator. In de bestuursmodellen wordt in principe uitgegaan van een directiefunctionaris. Het samenwerkingsverband heeft straks een nieuw takenpakket dat ook qua budgettaire omvang en bestuurlijke verantwoordelijkheid fors zwaarder is dan het huidige VO-verband. Een professionele dagelijkse aansturing van het samenwerkingsverband is nodig en gewenst. Dit geldt zowel inhoudelijk (uitvoering ondersteuningsplan), procesmatig (schakelen tussen diverse spelers binnen en buiten het samenwerkingsverband), als financieel (zorgvuldig financieel beheer van een budget dat is uitgebreid met de zgn. zware ondersteuningsmiddelen).

In de bestuursmodellen wordt uitgegaan van een beleidsvoorbereidende en beleidsuitvoerende rol door de directie die het bestuur via managementrapportages op de hoogte stelt van de voortgang (voortgangs-rapportages) van de werkzaamheden en de bereikte resultaten hiervan (verantwoordingsrapportage).

Van het bestuur wordt verwacht dat het vooraf een toezichtkader opstelt waarin duidelijk de doelen en beoogde resultaten zijn verwoord en de grenzen voor de directie zijn aangegeven via een mandaat- of delegatieconstructie (managementstatuut). Indien het samenwerkingsverband opteert voor een coördinator in plaats van een directeur zal dit gevolgen hebben voor de omvang van het mandaat. Er zal een meer actieve rol van het (dagelijks) bestuur worden gevraagd.

Modules

De verschillende modellen zijn modulair uitgewerkt, dat wil zeggen opgebouwd uit vaste modules die in (bijna) alle statuten weer terugkomen. Deze modules worden hieronder in schema weergegeven.

Het maakt voor de modules geen verschil of gekozen wordt voor een integrale statutenwijziging of voor de oprichting van een nieuwe rechtspersoon. In beide gevallen is sprake van het geheel opnieuw formuleren van de bepalingen in de statuten. Onderstaande modules zijn gelijkkelijk van toepassing.

De coöperatieve vereniging is niet apart opgenomen maar valt qua inrichting te scharen onder de vereniging.

Onderwerpen	Beschrijving items	Vereniging	Stichting
A. Inleiding	Partijen welke SWV vormen noemen en aanleiding daartoe inclusief regio-indeling	X	X
B. Begripsbepalingen	Uitleg van begrippen die telkens terugkomen in statuten	X	X
C. Naam en zetel	Wettelijke vereisten van naam en zetel	X	X
D. Doelstelling	Vormen en in stand houden SWV en hoe dit te bereiken. Evt. uit te breiden met missie en visie van SWV	X	X
E. Geldmiddelen	Middelen ter beschikking van SWV	X	X
F. Deelnemers en samenstelling	Alleen schoolbesturen in regio kunnen deelnemen. In statuten vermelden welke schoolbesturen deelnemer zijn. Opting-in: (V)SO-besturen met IIn woonachtig in regio SWV zonder vestiging in regio kunnen deelnemen aan SWV.	Schoolbesturen zijn lid van de vereniging. Bij coöperatie dient daarnaast in deelnemersovereenkomst relatie vereniging en lid geregeld te worden.	Schoolbesturen zijn aangesloten bij de stichting (aparte aansluitings-overeenkomst waarin relatie stichting en schoolbestuur is geregeld).
G. Bestuurssamenstelling	Bemensing organen rechtspersoon (kwaliteitseisen). Bestuur en toezicht moeten worden gescheiden: functioneel of organiek.	<u>Functionele scheiding</u> (varianten): 1. Bestuur-directiemodel: AV is toezichthouder, bestuur bestuurt SWV o.b.v. toezien bestuursconcept, directeur SWV uitvoerend o.b.v. mandaat. 2. Raad van Beheermodel: AV is toezichthouder, Bestuur bestaat uit uitvoerend bestuurder (directeur) naast toezichthoudende bestuurders. <u>Organieke scheiding</u> : 3. Raad van Toezichtmodel: AV toezichthouder en benoemt RvT-leden. RvT toezichthouder CvB bestuurt SWV. Samenstelling RvT al dan niet op basis van afvaardiging door schoolbesturen	<u>Functionele scheiding</u> : (varianten): 1. Bestuur-directiemodel: Bestuur bestuurt SWV o.b.v. toezien bestuursconcept, directeur SWV uitvoerend o.b.v. mandaat. 2. Raad van Beheermodel: Bestuur bestaat uit uitvoerend bestuurder (directeur) naast toezichthoudende bestuurders. <u>Organieke scheiding</u> : 3. Raad v. Toezichtmodel: RvT houdt toezicht, CvB bestuurt. Samenstelling RvT al dan niet op basis van afvaardiging door schoolbesturen.
H. Verdeling taken en bevoegdheden	Taakverdeling binnen organen.	X	X
I. Besluitvorming	Vergaderwijze en stemverdeling binnen organen (diverse opties)	X	X
J. Geschillenregeling	Inrichten mediation en/of onafhankelijke geschillencommissie	X	X
K. Ondersteuningsplan	Procedure opstellen en minimale inhoud ondersteuningsplan	X	X
L. Informatieplicht	Verplichting	X	X

	schoolbesturen tot aanleveren informatie aan SWV		
M. MR en OPR	Instellen MR (personeel SWV) en OPR (personeel- en oudergeleding MR scholen)	X	X
N. Adviescommissie toelaatbaarheid	Instellen (landelijke) commissie inzake toelaatbaarheid IIn	X	X
O. Bezwaaradvies-commissie	Instellen (landelijke) commissie tbv bezwaarschriften inzake toelaatbaarheid	X	X
P. Privacyreglement	Wijze verwerking persoonsgegevens	X	X
Q. Boekjaar en jaarstukken	Rekening en verantwoording	X	X
R. Statutenwijziging	Orgaan en wijze van besluitvorming over statutenwijziging	AV neem besluit	Bestuur neemt besluit
S. Ontbinding	Orgaan en wijze van besluitvorming en vereffening	AV neemt besluit	Bestuur neemt besluit
T. Overgangsbepalingen	I.g.v. statutenwijziging huidige SWV: beperkte stem VSO tot 1-8-2013	X	X

F. Deelnemers

De schoolbesturen in de regio zijn de aangesloten schoolbesturen. Omdat de mogelijkheid bestaat van opting-in voor SO-besturen buiten de regio maar die wel leerlingen van de regio hebben is het van belang dat tijdig wordt geïnventariseerd of die besturen belangstelling hebben om te participeren. Zij nemen als aangesloten schoolbestuur dezelfde positie in als de overige schoolbesturen.

G. Bestuurssamenstelling/voorzitter

Samenstelling bestuur:

Er zijn een aantal aandachtspunten voor de samenstelling van het bestuur:

- Schoolsoort vo en vso;
- Deskundigheid;
- Omvang bestuur: klein/groot.

In de statuten is veel vrijheid om hierin zelf in te voorzien; de wetgeving bepaalt alleen dat alle schoolbesturen zijn aangesloten bij de rechtspersoon van het samenwerkingsverband.

Onafhankelijk voorzitter:

Behalve de scheiding van bestuur en toezicht is het goed om aandacht te schenken aan de positie van de voorzitter. In de modules is de optie geopend om een onafhankelijk voorzitter te benoemen. Dit kan een voorzitter 'van buiten' zijn op basis van een kwaliteitsprofiel, maar ook een vertegenwoordiger van één van de aangesloten schoolbesturen die daartoe zijn bestuurlijke rol aflegt. Het betreffende schoolbestuur levert dan een andere vertegenwoordiger voor het bestuur zodat de rol van de voorzitter niet wordt belast met het ook vertegenwoordigen van het schoolbestuurlijk belang (dus geen dubbele pet voor de voorzitter).

De wetgeving geeft aan de intern toezichthouder onafhankelijk dient te opereren. Met onafhankelijk wordt bedoeld dat er geen zakelijke of persoonlijk belangen moeten zijn die de toezichthouder verhinderen om richting de bestuurder onafhankelijk op te treden. In het Bestuur-directiemodel kan het bestuur optreden als onafhankelijk intern toezichthouder doordat in de statuten is opgenomen dat het bestuur de directie kan benoemen, schorsen en ontslaan en door het vaststellen van een toezichtkader.

H. Verdeling taken en bevoegdheden/directie SWV

De taken van het samenwerkingsverband nemen toe doordat ook de middelen voor zware onderwijsondersteuning naar het samenwerkingsverband gaan. Het financieel beheer op deze middelen vergt een professionele aansturing en idem bewaking. Vanwege de toegenomen verantwoordelijkheden op uitvoerend bestuursniveau ligt het voor de hand om niet langer te spreken van een coördinator maar van een directeur met gemandateerd bestuursbevoegdheden. Om die reden is in de modellen steeds uitgegaan van een directeursfunctie. Uiteraard kan dit worden aangepast indien het SWV toch kiest voor een lichte coördinatorsfunctie.

De verdeling van taken en bevoegdheden worden nader uitgewerkt in een managementstatuut (waarvoor een apart model is ontwikkeld).

I. Besluitvorming

Er zijn meerdere besluitvormingsvarianten mogelijk. In de modellen wordt ervan uitgegaan dat elk aangesloten schoolbestuur 1 vertegenwoordiger levert in het bestuur van het samenwerkingsverband. Vervolgens kan via het toekennen van een stemgewicht aan de stem van elke vertegenwoordiger desgewenst een 'gewicht' worden toebedeeld.

In de modelstatuten zijn de verschillende opties hiervoor verder uitgewerkt:

- a. 1 stem per vertegenwoordiger (one man, one vote principe, gelijkwaardigheid van alle partners)
- b. 1 stem per x leerlingen (bv 200), eventueel elk bestuur 1 stem als vaste voet;
- c. Aftoppen invloed groot schoolbestuur (vanaf bv 2000 leerlingen heeft een groot bestuur meer leerlingen nodig (bv 500) om nog een extra stem te verkrijgen.

Het aftoppen van de invloed van grote schoolbesturen kan gewenst zijn om te voorkomen dat 1 of enkele grote schoolbesturen automatisch de meerderheid kunnen vormen in de besluitvorming. De stemgewichten kunnen zo worden toegekend dat een groot bestuur altijd een of meer kleinere besturen nodig hebben om tot een meerderheid te komen, eventueel kan als variant hierbij nog worden overwogen dat altijd tenminste aanwezigheid van de een meerderheid van de schoolbesturen vereist is om een meerderheidsbesluit te kunnen nemen.

In de modelstatuten wordt niet met een vetorecht gewerkt voor een of meer schoolbesturen omdat dit de slagvaardigheid van het samenwerkingsverband kan aantasten en verlamdend kan werken op de besluitvorming. Uiteraard is het gewenst dat naar consensus wordt gestreefd maar in de statuten wordt aanbevolen te regelen hoe ook een meerderheidsbesluit tot stand kan komen.

Omdat een meerderheidsbesluit nog geen garantie op een kwalitatief goed besluit betekent, is ook een geschillenregeling opgenomen. In de Nota van Wijziging van het wetsvoorstel wordt dit ook verplicht gesteld voor de samenwerkingsverbanden. In de modellen is bepaald dat als een schoolbestuur zich ernstig aangetast voelt in zijn belang (omdat door het besluit bv het voortbestaan van een SO-school op het spel komt te staan), dit schoolbestuur zich kan wenden tot een geschillencommissie waarbij het samenwerkingsverband is aangesloten. Deze commissie oordeelt of het samenwerkingsverband in redelijkheid het besluit kon nemen.

De uitspraak van de geschillencommissie is bindend voor alle partijen. Nagegaan wordt momenteel of de sectorraden (PO- en VO-raad) een landelijke geschillencommissie kunnen inrichten waarbij de samenwerkingsverbanden zich kunnen aansluiten.

Als voorportaal van een geschillenregeling kan gekozen worden voor een mediationregeling. Dit is als optie uitgewerkt. In dat geval verplichten de partners binnen het samenwerkingsverband zich dan om eerst via mediation een geschil op te lossen. Lukt dat niet dan kan de gang naar de geschillencommissie worden gemaakt. Met name als sprake is van een dreigende (blijvende) verstoring van de samenwerkingsrelatie kan dit een overweging zijn.

Samengevat kan in de modellen ten aanzien van besluitvorming aan de volgende 'knoppen' worden gedraaid:

- a. Een onafhankelijke voorzitter;
- b. Werken met stemgewichten;
- c. Mediation en geschillenregeling.

M. Medezeggenschap

Het samenwerkingsverband is volgens het wetsvoorstel verplicht een ondersteuningsplanraad (OPR) in te richten die bestaat uit personen uit de MR-en van de aangesloten scholen. Het is niet verplicht voor een MR om altijd zelf een vertegenwoordiger te leveren, dit kan dus ook op GMR-niveau gebeuren. Het moet wel gaan om een ouder/leerling of een personeelslid die ook zelf in een MR zit

binnen de regio van het samenwerkingsverband. De ondersteuningsplanraad moet voor de ene helft uit ouders en leerlingen en voor de andere helft uit personeel bestaan.

Indien een samenwerkingsverband bv 20 schoolbesturen telt, kan ervoor worden gekozen om 10 schoolbesturen te vragen om een personeelslid te leveren uit de MR-en en 10 schoolbesturen ouders/leerlingen te laten leveren.

De ondersteuningsplanraad heeft een instemmingsrecht op het ondersteuningsplan. Indien in de oprichtingsfase een klankbordgroep uit de medezeggenschap actief is, kan die gevraagd worden op te treden als voorlopige ondersteuningsplanraad die ook verkiezingen kan organiseren met de MR-en. Uiterlijk op 1 februari 2013 moet de ondersteuningsplanraad actief zijn, want uiterlijk dan moet het voorgenomen ondersteuningsplan aan de OPR worden voorgelegd ter instemming.

N. Adviescommissie toelaatbaarheid

Het wetsvoorstel regelt bij het bepalen van de toelaatbaarheid van de leerling voor het speciaal onderwijs onder meer dat het bestuur een commissie van advies moet instellen. Deze commissie bestaat uit deskundigen die een advies geven aan het bestuur over de af te geven toelaatbaarheidsverklaring. De Minister gaat in een ministeriele regeling nog nadere eisen bekend maken over de vereiste deskundigheden die moeten zijn opgenomen in deze commissie.

O. Bezwaaradviescommissie

Indien een ouder/aanvragend schoolbestuur het niet eens is met een beslissing van het samenwerkingsverband inzake de toelaatbaarheid van een leerling tot het speciaal onderwijs kan de ouder/aanvragend schoolbestuur hiertegen in bezwaar en beroep gaan. Voor de bezwaarprocedure geldt dat het samenwerkingsverband hiervoor een bezwaaradviescommissie (BAC) moet inrichten die het bestuur van het samenwerkingsverband adviseert over de te nemen beslissing op bezwaar. Nagegaan wordt momenteel of de sectorraden (PO- en VO-raad) hiervoor een landelijke commissie kunnen inrichten waarbij de samenwerkingsverbanden zich kunnen aansluiten.

Hieronder volgen de verschillende modules aan de hand waarvan de statuten kunnen worden opgebouwd.